

РЕЦЕНЗИЯ НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ в професионално направление 1.2 Педагогика (МЕДИЙНА ПЕДАГОГИКА)

НА ТЕМА „ДИГИТАЛНО-МЕДИЙНАТА ГРАМОСТНОСТ КАТО СВЪРЗВАЩО ЗВЕНО МЕЖДУ КУЛТУРАТА И КЛАСНАТА СТАЯ“

АВТОР: Герасимос Каламбаликис

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ: ПРОФ. ДН БОЖИДАР АНГЕЛОВ

РЕЦЕНЗЕНТ: ПРОФ. ДН ДАНАИЛ ДАНОВ

Представеният труд предлага обзорен анализ на медийната (по-точно на дигитално-медийната грамотност) -от моя гледна точка - основната грамотност (компетенция) на нашето време. Авторът не само проследява развитието на идеята, но прави и връзка между медийна грамотност и медийно образование, като при това анализира плюсовете и минусите на различните прилагани модели на медийно ограмотяване. Всичко това аз намирам за безспорен принос към изследванията в тази област и поздравявам както докторанта, така и неговия научен ръководител за положения труд и най-вече за крайния резултат, който приемам.

Дисертантът е представил автореферат, отговарящ на дисертацията, както и три публикации. Професионалният му опит, образование и квалификация са напълно съвместими с изследователското поле, в което е позиционирана представената разработка.

Дисертационният труд, изпълнен на 170 страници, се състои от УВОД, четири глави, заключение и библиография, която съдържа 170 източника, включително и такива, създадени през последните 2-3 години, което без съмнение говори за задълбочения интерес на автора към темата, както и за желанието му да следи отблизо всички основни публикации, свързани с темата. Към дисертацията са включени и дванадесет фигури, които й придават допълнителна положителна илюстративна стойност. Тези, макар и по-скоро количествени параметри, говорят за сериозността, с която докторантът е подходил към разработката.

Глава първа прави обстоен критичен преглед на медийната грамотност като идея, поставяйки я в пряка връзка с медийното образование и засяга критично обучението по медийна грамотност, което отчитам като първо сериозно достижение на представения труд.

Тук дисертатнтът разглежда в хронологичен порядък историческото развитие на медийната грамотност като представя ползите, които обучението в тази област носи на потребителите. В тази глава са коментирани и различни модели на обучение по медийна грамотност-тези на Германия, Обединеното кралство и Съединените щати, което оценявам положително. Учудвам се, защо авторът пропуска да се спре и на нидерландския обучителен модел, притежаващ черти от германския и британския модел, и който – по общото мнение на изследователи и политици - води до отлични резултати – в международните класации за развитие на медийна грамотност Нидерландия се нарежда преди Германия, Великобритания и САЩ, съвсем малко след водачите -скандинавските страни и Естония. Това пропускане на модела обаче ни най-малко не обезценява значимостта на предложения труд.

Глава 2 представя методологичната рамка на дисертационния труд, задавайки изследователските цели, хипотези, методи на работа, задачи, както и коментира плюсовете и минусите на медийната грамотност. Налице са обект, предмет, хипотеза, цели, задачи, методи, индикатори, както и подробности относно самите субекти на изследването. Изразявам съгласие с формулираните обект, цели и задачи, но що се отнася до хипотезите, струва ми се: първо - че те са прекалено много – 7; и второ хипотези 3,4,5 и 6 са по-скоро изводи, достигнати в резултат на изследването, а не отправни посоки, които следва да бъдат доказани и/или опровергани. В главата има части, чието логическо позициониране е по-скоро към прегледа на теоретичните идеи и концепции, а не към методологичната рамка. Споделям важността на значението, което авторът отдава на критичното мислене, като основен компонент на медийната грамотност, както и на връзката медийна грамотност - обучение през целия живот. Що се отнася до изброените характеристики на медийната грамотност – плюсове и минуси- бих си позволил към положителни страни да добавя и възможността, която тази грамотност предоставя на притежаващите я по отношение на засилена обществена активност (или про-активност), превръщаща потребителите в граждани. Що се отнася до коментираните недостатъци, струва ми се, че те са по-скоро дефицит на досега с медийното съдържание от страна на хора, които не са достатъчно медийно грамотни, т.е. се дължат не на медийна грамотност, а по-скоро на медийната НЕграмотност.

Глава 3 отделя специално внимание на ситуацията по време на пандемията КОВИД 19 и развитията, които са предизвикани по отношение на медийната грамотност. Положително ме впечатляват разсъжденията на автора относно възможностите на медийната грамотност да повишава ефективността на образователния процес. Съгласен с с предложените коментари за рисковете, пред които медийната среда (и по-точно Интернет) изправя потребителите – КИБЕРТОРМОЗ, ПРИСТРАСТЯВАНЕ, ЗАГУБА НА ВРЕМЕ при използването на социалните мрежи. Намирам примерите, които колегата привежда като възможност за подобряване на учебните планове по различните дисциплини чрез използване на уменията, придобивани чрез медийна грамотност. Обръщам внимание и на значимостта, която авторът отдава на умения като КРИТИЧНО МИСЛЕНЕ, АНАЛИЗ, ЕКИПНА РАБОТА, РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИ. В българската практика на овладяване на медийна грамотност всички тези умения се свързват с онова, което ние наричаме дигитално медийната грамотност. Докато медийна грамотност и компонентите ѝ -съгласно Соня Ливингстън -автор, чийто приноси колегата не знайно защо само бегло споменава – са по-скоро умения за достъп, създаване, обработка, разпространение, анализ и оценка на медийното съдържание. Като цяло тази глава е много богата и интересна като съдържание, но отново струва ми се – предлага разсъждения, чието място би могло – чисто логически – да бъде представено в първата и/или в следващата глава. Тук следва да открия като сериозен принос на труда частта, посветена на информационната грамотност (data-literacy, умения за работа с данни) и обучението на младите хора. Предложеният наратив в тази глава прави ясна връзка между медийна грамотност, дигитално- медийната грамотност и дигиталното гражданство, продукт на дигитализацията на обществото – все неща, които изискват динамично и високо ниво на развитие на медийната грамотност. Изразявам съгласие с разсъжденията на колегата, свързани с т.нар. **multi-tasking mind**, продукт на умения за едновременно изпълнение на различни задачи. Интересен е и дебатът, който авторът на труда предлага за това дали обучението по медийна грамотност (МГ) и дигитално-медийна грамотност (ДМГ) следва да се интегрира в учебните програми по всеки отделен предмет, или следва да се обособи като отделна дисциплина. Лично аз застъпвам първия подход, приемайки го за много по-естествен и по-ефективен начин за развитие на МГ.

Глава 4, озаглавена СЪБИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ (QUESTIONARY), разглежда особеностите на този демографски метод и предлага както линк към въпросника, на базата

на който е проведено изследването, така и самите включени въпроси. За мен по-работещ вариант би бил този въпросник да бъде приложение към самата дисертация, а самата глава да бъде свързана със следващата – 5-глава, „Анализ на събраната информация и резултатите“ (Analysis of the Data and Results). Приложените дванадесет фигури добавят добра илюстративна стойност към изследването, но биха могли да бъдат и по-подробно коментирани.

Що се отнася до глава 6: ИЗВОДИ – приемам посоките, които авторът извежда като възможности за прилагане на МГ в практиката: БОРБА С ДЕЗИНФОРМАЦИЯТА, ПОВИШАВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ОБУЧЕНИЕТО. Тук бих резюмирал в един параграф и разсъжденията на автора на труда относно приносът на МГ към ФОРМИРАНЕТО НА АКТИВНИ ГРАЖДАНИ, които той неколкократно споменава на различни места в разработката си.

Заключението изисква още и отбелязване на приносите на изследването-които и са налице, и никак не са малко. Тяхното наличие е важен атрибут на всеки подобен труд, нещо повече, колегата ги е постигнал, но не ги е отбелязал в тази заключителна част. Последната ми препоръка е свързана с отбелязването – поне в БИБЛИОГРАФИЯТА – на някои изявени гръцко-езични автори, работещи в областта на МГ. Относно основните качества на дисертационния труд бих желал да отбележа широтата на изследователските търсения и посоки, събрани в предложения обем, а като основен минус ще посоча дефицитите в структурно отношение, за които споменавам по-горе в това изложение. Тук бих добавил и обстоятелството, че те бяха коментирани и по време на вътрешната защита, където направените бележки и препоръки по-скоро са объркали и затруднили колегата, отколкото да му помогнат да предложи ясно структурирано съдържание.

Имам и един въпрос към колегата Каламбаликис, който е следният: С оглед на цялостното ви изследване на развитието на медийно-дигиталната грамотност в теоретичен и практически план какви са основните стъпки, които гръцките образователни власти следва да предприемат за по-динамичното ѝ внедряване в учебните програми на гръцките училища?

Изразявам готовността си да дам ПОЛОЖИТЕЛНА оценка за представения дисертационен труд и да гласувам положително за присъждане на образователната и научна

степен „ДОКТОР“ в научно направление 1.2. Педагогика (Медийна педагогика) на колегата
Герасимос Каламбаликис.

София, 10.06.2023

Подпис:

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Danail Danov', written over a horizontal line.

Проф. дн Данаил Данов